

גיליון מס' 234 | פרשת שלח
תשע"ז שנה חמישית

גיליון זה יו"ל לזכר נשמת אבי מורי
הרב אברהם זעליג בן הרב הנוך הענק זצ"ל
ואמי מורתי הינדא בת ר' פסח יוסף זצ"ל
מוקדש ע"י בנם פסח יוסף קראהן-ניו יארק

דברי שי"ה

ממרן שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

דבר העורך

השבוע חל יום היארצייט של
הגאון רבי ניסן יוסף לשינסקי זצ"ל
מראשי ישיבת ברכת אפריים.

זמן קצר לאחר פטירתו נגלה
בחלום לאחר מבני המשפחה
ושאל מה עם העליה שקיבלתי
בבית הכנסת.

התברר שתקופה לפני פטירתו
היה בשבת שם בביהכ"ס וקיבל
עליה ובמוצש"ק העביר את
תרומתו וכנראה נשכח הדבר
והכסף לא הגיע ליעדו ובא בחלום
לשאול מה עם התשלום,

וכשסיפרו זאת קמיה יבלחט"א
מרן שר התורה שליט"א אמר שלא
כל אחד זוכה לכך לבוא בחלום
ורק מי שהקפיד כל ימיו בממונות
בזהירות וזריזות הוא זוכה לכך
להשלים דבריו בעוה"ז. "והחי יתן
אל לבו".

בברכת שבת טובה
במנוחה

לע"נ הרה"ג החסיד
מוהר"ר אברהם יוסף שפירא זצ"ל
בן הרה"ג החסיד מוהר"ר פינחס זצ"ל
חדב"נ רבינו הגה"ק בעל ה"חשב סופר" זצוק"ל
נלב"ע בשם טוב כ"ג סיון תש"ס
תנצב"ה
נודב ע"י משפחת שפירא החשובה

פשט על הפרשה

"ועבדי כלב וגו' והביאתיו אל הארץ אשר בא שמה וזרעו יורישנה" (יד, כד)

עי' רש"י שפי' דאין לומר לשון ירושה דהול"ל יירשנה אלא לשון גירושין,
וצ"ע הא כתיב בריש שופטים ויתנו לכלב את חברון וירש משם את שלשה
בני הענק א"כ כלב בעצמו הורישו ולא זרעו וכן ביהושע י"ד אמר
והורשתים ע"ש. ולולי ד' רש"י אפשר לומר דלעולם לשון ירושה היא
(ובתרגום יש בזה גירסות כמ"ש רש"י) ויתבאר ע"פ הגמ' ב"ב ק"ז שכל נחלות
חיים יורשים מתים וכאן מתים יורשים חיים דהיינו שנתחלק לבאי הארץ
וחזרו והורישו ליוצאי מצרים וחזרו יוצאי מצרים והורישום לפי החשבון
ע"ש והנה מכל יוצאי מצרים לא הי' שום א' רק כלב (דליהושע לא היו לו בנים)
וא"כ כשבניו החזירו לו ששאר לו שהרי עדיין חי (חוץ מחלקו שהגיע לו מצד
עצמו שגם הוא הי' מיוצאי מצרים) ולכן הגיע לו כל עיר חברון (היינו שדה העיר
וחצרי' כמ"ש בב"ב ק"ב ב') משום שהיו יו"ח מרובין והורישו לו הרבה (ואע"ג
שנטל ע"פ ה' מ"מ נטל לפי החשבון) וזהו וזרעו יורישנה דהיינו שיורישו לו את
הארץ ולכן יהי' לו את הארץ אשר בא שמה דהיינו כל חברון וכמ"ש בפ'
דברים ולו אתן את הארץ אשר דרך בה וביהושע י"ד אם לא הארץ אשר
דרכה רגלך בה וגו' ועתה תנה לי את ההר הזה אשר דבר ה' ביום ההוא וגו'
והורשתים כאשר דבר ה' וגו' ויתן את חברון לכלב בן יפנה לנחלה.

י"ל טעם שנשמכה פ' נסכים מיד אחר מעשה דמרגלים (ועיי' רש"י) משום
שאמרו בשהש"ר פ"ד י"ב ג' (ע"ש במתנ"כ ובמהר"ז) מהיכן היו ישראל מנסכין
יין כל מ' שנה שהיו במדבר מהאשכול שהביאו המרגלים [דבק"צ לכו"ע קרבו
נסכים במדבר כמ"ש רש"י ותו' בקדושין ל"ד א'] ולכן אחר מעשה דמרגלים
שהביאו האשכול נאמר פ' נסכים.

(טעמא דקרא)

עלי שי"ה

"בת מצוה בגיל 12"

בשנים האחרונות התפשט נוהג בבתים רבים לערוך מסיבת בת מצוה לבת המגיעה
לגיל שתים עשרה, יש שעורכים מסיבה של ממש באולם שמחות, מהם עושים
משהו צנוע בבית, אלו ואלו עושים חגיגה. בספרי השו"ת בדורות הקודמים כמעט
שאין התייחסות לכך, ורבינו מרן שליט"א כבר נשאל על כך לראשונה לפני למעלה
משלושים שנה, ולאחרונה דיבר על זה שוב.

רבינו סבור כי אין ראוי לערוך מסיבה גדולה מטעמי צניעות, ואם רוצים לערוך
מסיבה מצומצמת ליילדים שבבית אין בכך איסור. ולפני כחמש שנים, בחיי אשתו
הרבנית בת שבע ע"ה אירע ואחד הנכדות ביקשה לערוך מסיבה בביתה למשפחה
והזמינו את הסבתא הרבנית לבוא להשתתף, היא שאלה על כך את רבינו והוא
השיב: אנו לא היינו עושים כן, אבל אין איסור ללכת לשם עכ"ל ואכן בסוף היא
ראתה שמאוד אכפת להם אז הלכה.

ופעם הוסיף רבינו שליט"א לתלמיד: בביתנו לא עשו שום טקס ביום שהבת נהיית
בגיל בת מצוה, אבל אני נוהג כל השנים לתת מתנה לבת או נכדה הנהיית בת
מצוה.

מה המתנה? סידור תפילה! ובהשגחה פרטית קיבלנו מאחד מבני המשפחה את
נוסח ההמדשה שרושם רבינו לנכדות שמגיעות ליום זה:

כעוזה"
מתנה לנכדתי ליום שמתהייבת במצוות,
תתפללי בו בכונה ותזכי לחיים ארוכים וטובים
בברכת סבא חיים קניבסקי

"דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצית" (טו, לח)

ש. האם יש ענין לעשות ציצית מצמר שקיימו בו מצות ראשית הגז דכיון דאיתעביד ביה חדא מצוה ליתעביד ביה מצוה אחרית.

ת. יש עושין כן.

ש. בהנ"ל האם יש ענין לחזר אחרי זה לקנות מכהן צמר שקיימו בו מצות ראשית הגז כדי לטוות ממנו חוטים לציצית או דילמא כל הענין בזה הוא במי שיש לו כן.

ת. רק במי שיש לו.

ש. האם שליח ציבור צריך ללבוש טלית כשמתפלל תפילת מנחה או מעריב.

ת. אם אין לו מעיל ארוך. (בכתבי רבינו שליט"א כתב בזה"ל כשהיה [החזו"א] מתפלל ביא"צ מנחה לפני התיבה לא היה לובש טלית ושמעתי בשמו שההולך בבגד עליון (מעיל ארוך) אי"צ ללבוש טלית (ועי' מ"ב ס' י"ח סק"ד ה' ועי' רמב"ם ספ"ח מהל' תפלה)

ש. העולה לתורה במנחה בשבת או בתענית ציבור האם צריך להתעטף בטלית, והנה לא ראיתי נוהגין כן אך לכאור' כן משמע במ"ב ס' י"ג סק"א ממה שדן שם במי שמתעטף בטלית כשעולה לתורה אם צריך לברך עליה.

ת. אם יש לו מעיל קצר צריך להתעטף.

ש. האם צריך ללבוש טלית כשגביהין הספר תורה.

ת. אם המעיל קצר טוב ללבוש. (בכאן לא השיב רבינו שליט"א דצריך להתעטף, רק דטוב ללבוש וביאר רבינו שליט"א דחילוק הלשון הוא בדוקא דגבי העולה לתורה דדין העיטוף בטלית נזכר בפוסקים לפיכך כתבתי דמי שיש לו מעיל קצר צריך להתעטף, אבל לענין הגבהת ס"ת דאינו מפורש בפוסקים להצריך עיטוף בטלית רק דנהוג בזה משום כבוד התורה משום כן כתבתי רק דטוב ללבוש. עכ"ד).

(דעת נוטה)

ת. העיטוף של הט"ג מהני.

ש. האם עדיף טפי ללבוש טלית קטן מביד צמר מאשר ללבוש טלית קטן העשוי משאר מינים.

ת. לפי דעת המ"ב יש להדר בזה אבל אין המנהג כן.

ש. בהנ"ל מי שנוהג במנהגי החזו"א האם צריך להקפיד ללבוש בדוקא ט"ק של שאר מינים.

ת. יכול לעשטת כרצונו, ואין קפידא ללכת בשל צמר.

ש. בהנ"ל מאחר שלדעת המ"ב ירא שמים יחמיר על עצמו ויעשה טלית של צמר, האם צריך להורות כן למי שאינו מתלמידי מרן החזו"א וגם אינו מתלמידי תלמידיו.

ת. אין חייבין להחמיר. (לשואל אחר ששאל אם יש ענין להעדיף ט"ק העשוי מצמר השיב רבינו שליט"א בזה"ל יש ענין (אלא שהג"א לא נהג כן) עכ"ד, ור"ל דמאחר שכן דעת המ"ב דירא שמים יחמיר על עצמו יש ענין בזה, אלא שמ"מ אין המנהג כן).

ש. מי שנהג ללבוש ט"ק של צמר ומחמת שקשה עליו החום רוצה לשנות וללבוש בימי הקיץ ט"ק של כותנה האם נכון לשנות.

ת. אל תשנה. (דיש לחוש בזה משום נדרי מצוה מאחר שלדעת המ"ב יש להדר בזה, ומיהו ס"ל לרבינו שליט"א דיכול לישאל ולהתיר נדר).

ש. בהנ"ל מי שאינו יכול לסבול החום ורוצה לשנות האם צריך לזה התרת נדרים, והספק דשמא מאחר דחזינן דהגר"א והחזו"א זללה"ה נהגו כן לכתחילה א"כ אי"צ לזה התרה.

ת. יתיר.

ש. בהנ"ל אם רגיל ללבוש ט"ק של כותנה ואירע שלבש ג' פעמים של צמר האם יש לחוש בזה משום נדר.

ת. אם דעתו שלא לנהוג כן לעולם אינו נדר ותלוי מה חשב, וכל זה כשלבש בקפידא אבל אם במקרה לבש שמצא זו אבל לא בקפידא אין לחוש.

ש. מי שבירך על טליתו וקודם שלבשו טעה ודיבר או ענה איש"ר, האם נימא דמאחר שפטר בברכתו להט"ק שכבר לבוש בה דינו כדין מי שלובש ב' טליתות והפסיק ביניהם בשיחה שכ' המ"ב ס' ח' סק"ח דבדיעבד אינו חוזר ומברך.

ת. יתכן. (אמר רבינו שליט"א נסתפקתי בזה אחר שעיקר כוונתו על הט"ג ולא כיון להדיא על הט"ק, ומ"מ לדינא אמר רבינו דלא יברך ולא מבעיא במקום שפשט הט"ק בלילה דצריך לברך עליה ופוטרה עכשיו בברכת הט"ג, אלא אפי' היכא שלן בטליתו בלילה דמבואר במ"ב [ס' ח' סקמ"ב] דמספק אין מברך עליה מ"מ מאחר דלדעת השו"ע [שם סט"ז] דצריך לברך עליה שפיר חיילא ברכת הט"ג לפוטרה [וכמש"כ במ"ב שם דנכון לכיון כן] ממילא י"ל דבדיעבד אם ענה איש"ר אינו חוזר ומברך דספק ברכות להקל עכ"ד).

ש. נסתפקתי במי שמשכים לקום ויודע שלא ילבש להט"ג עד אחר כמה שעות האם בכה"ג צריך לברך על הטלית קטן.

ת. אם אין שום חשש על הטלית קטן לכאור' יש לברך.

ש. בהנ"ל מה הדין כשמפסיק בין לבישת הט"ק להטלית גדול משך זמן של שעה.

ת. המנהג לא לברך.

ש. בהנ"ל מה דינם של אלו האומרים סליחות בלא טלית גדול ורק כשמתחילין להתפלל מתעטפים בהט"ג ומשתהים מעת לבישת הט"ק משך זמן למעלה משעה האם בכה"ג יש להם לברך על הט"ק.

ת. יתכן שנקרא זמן מועט ובפרט אלו שאומרים סליחות באשמורת שא"א עוד לברך על הטלית קטן.

ש. במה שנהגו לברך על הט"ג ומכוונים לפטור בזה הט"ק האם צריך לכוין להדיא לפטור או דבסתמא נמי פוטר.

ת. אם נוהג כך תמיד היו כמכוינן.

ש. במה שנהגו כנ"ל לפטור הט"ק בברכת הט"ג האם צריך למשמש בציציות של הט"ק.

לכבוד מערכת הגליון הנפלא דברי שי"ח

אני וכל בני הקהילה שלנו מתענגים בכל שבוע על העלון הנפלא והמיוחד, ובפרט על הדברים המיוחדים שמובאים במדור 'עלי שיח' בכל שבוע.

רציתי להוסיף על מה שהובא בענין גמגום, אני הקטן היה לי ארבע ילדים שסבלו מאוד מקושי בדיבור, היה להם גמגום חריף, כמובן הדבר מאוד הקשה עליהם את החיים, ואין צורך לפרט.

הלכתי (לפני כארבע שנים) לרבינו שליט"א, ואחרי שבירך אמר לי שאמתין כמה רגעים שייגמר קבלת קהל ויגיד לי איזה עיצה. ואז הוא אמר לי ששמע עיצה שמועילה וכדאי לעשות אותה.

העיצה היא - לדבר אל בובה כל בוקר כמה דקות ובעז"ה מהר מאוד הדיבור ישוב להיות כרגיל. וההסבר לזה הוא כי ברוב המקרים הילד מסיבה כל שהיא נתקע קצת בדיבור, וכיון שחברים וכדומה לועגים לו, הוא חושש יותר, וממשיך לדבר לא ברור וכבר קשה לו לחזור לדבר כאחד האדם בלי בושה, ולכן העיצה היא לקחת איזה בובה שהיא לא לועגת לו... ולדבר כמה רגעים אליה ותוך כמה ימים יתרגל לדבר רגיל בעז"ה.

אין צורך להוסיף כי עשינו את העיצה, ולשלוש ילדים זה הועיל מיד ולרביעי לקח קצת זמן אבל גם אצלו הועיל בסוף ב"ה, ואולי כדאי שתפרסמו את זה לתועלת.

בברכת 'כי אני ה' רופאך'

א. ד. (נתיבות)

לקבלת הגליון ניתן לשלוח בקשה במייל: 0573145900@okmail.co.il או בפקס: 077-2092005

נשמח לקבל הערות והארות וכן עובדות ושו"ת מרבינו

להנצחות ולתרומות: 053-3145900 כתובת: ר' יהודה הנשיא 52 בני-ברק